

TEXT PROHLÁŠENÍ BLÍŽE NEURČENÉ SKUPINY ČS. STÁTNÍCH A STRANICKÝCH ČINITELŮ, kteří požádali SSSR a další socialistické země o pomoc na „záchranu socialismu“ v Československu.

Občané Československa, dělníci, rolníci, příslušníci pracující inteligence, muži, ženy, mládeži.

Vy všichni, bez rozdílu politické příslušnosti, národnosti, náboženství a společenského postavení, kterým je naše socialistická vlast drahá a kterým je skutečným domovem, k vám všem se obracíme v této osudové chvíli, která navždy zůstane klíčovým okamžikem našich dějin i našeho dalšího socialistického a demokratického vývoje, kdy nám všem jde o hodnoty vykoupené naším dvacetiletým úsilím, našimi obětmi, naší prací, ve chvíli, v níž jde o vše.

Obracíme se na vás v okamžicích, kdy výsledky našeho socialistického zřízení ohrozily síly, zneužívající progresivní kroky, k nimž dala podnět sama strana na lednovém plénu ústředního výboru KSČ a které jsou od té doby upřímně uskutečňovány stranou v zájmu dosažení skutečné demokracie a skutečné humanity, ideálů to všech čestných občanů naší vlasti.

Z iniciativy strany jsme se v lednu vydali neprozkoumanou cestou hledání a nacházení nové tváře socialismu, který by odpovídal našim národním podmínkám, způsobu života a myšlení našeho lidu a s ním by spojoval své společenské i osobní perspektivy. Strana otevřeně kritizovala chyby minulosti. Rozhodně se zřekla systému osobní moci, který deformoval vpravdě humánní a demokratickou podobu socialismu. Za aktivní účasti a podpory všech čestně smýšlejících vlastenců rozhodně vykročila do nového období s nejčestnějšími úmysly napravit chyby minulosti a vytvořit podmínky pro plnokrevný, bohatý a šťastný život v naší vlasti.

Základní občanská práva, která byla vždy bytostně spjata s představami našeho lidu o demokracii a humanitě, byla znovu obnovena v myšlenkách a v progresivním duchu akčního programu KSČ, v této dlouhodobé platformě našeho socialistického vzestupu, což se setkalo s nebyvalou širokou podporou našeho lidu.

Především tato masová podpora vyjádřila oprávněnost, sílu a přitažlivost naší nové cesty. Zejména tato skutečnost dokázala, že přes všechny nedostatky předlednového období jsou ideje socialismu v našem lidu hluboce zakořeněny, že socialismus považuje náš lid za přirozené prostředí svého života a že jeho hluboký smysl pro právo a spravedlnost našel svůj pravý výraz právě v progresivních myšlenkách otevřených lednovým plénem. Tyto myšlenky vymanily společnost z nezdravé lhostejnosti a otevřely naplno stavidla mocnému proudu zdravé, neopotřebované iniciativy. Náš lid v této historické zkoušce skvěle obstál a znovu osvědčil svoji vysokou vyspělost a zralost.

Bohužel toto období hledání a přetváření naší společnosti zneužily pro své cíle, pro aktivní vstup na politickou scénu i síly, které po dlouhá léta čekaly na takový příhodný okamžik, aby diskreditovaly stranu a upřely jí politické i mravní právo vést společnost. Těmto pravicovým silám fakticky vycházely vstříc i určité síly uvnitř strany a ve stranických orgánech, čímž se dostaly do rozporu s principy a cíli strany, s myšlenkami proletářského internacionalismu. Společně se zaměřily na soustavné narušování ústavního charakteru naší politické reformy a soustředily se proti pozitivnímu úsilí strany i státních orgánů při realizování záměrů ledna. Zorganizovaly štvavé kampaně s cílem zkompromitovat jednotlivé funkcionáře strany, a to i z nového vedení KSČ, ty kteří se odvážili veřejně upozornit na hrozící nebezpečí a viděli situaci v celé její složitosti. Narušovaly veřejný pořádek, rozpoutaly zaostalé nacionální vášně. Neštítily se ani pomluv naší československé socialistické vlasti, poctivé práce našeho lidu, naší strany, armády a bezpečnosti, žádaly změnu čs. zahraniční politiky. Jejich štvavá kampaň vyvrcholila útoky proti spojení se Sovětským svazem, zejména v souvislosti se štábním cvičením ozbrojených sil Varšavské dohody, jakož i útoky proti přátelství se socialistickými zeměmi, čímž vytvořily ovzduší naprosto nepřijatelné pro socialistickou zemi.

Komunistická strana, vláda republiky, Národní shromáždění i Národní fronta zachovávaly svrchovatou míru trpělivosti a porozumění. Nejednou, zvláště však na květnovém plénu ÚV KSČ bylo proto zdůrazněno, že prvořadým úkolem je zmařit záměry pravicových protisocialistických sil, nedopustit ohrožení realizace akčního programu žádným chybným krokem, zajistit, aby o další linii strany nerozhodovali zastánci extrémních názorů,

ale zdravé, progresivní jádro strany, a veřejně dát plnou podporu stranickému i státnímu aparátu, armádě, bezpečnosti, prokuratuře, soudům, lidovým milicím, slovem - konsolidovat vnitropolitickou situaci.

Avšak extrémní pravicové síly, které viděly v této velkorysosti a trpělivosti i ve skutečně demokratickém způsobu řešení vážné politické otázky stranou ne její sílu, ale její slabost, ještě více zintenzívněly svoji činnost. V Praze, jak je známo, po dobu živelných mnohatisícových každodenních shromážděních došlo k hrubým nepřístojnostem, kdy různé živly napadaly a urážely stranu a její představitele, jejichž účast si nejednou samy přímo vynutily. V centru města se započala veřejná podpisová akce za zrušení lidových milicí. Komunisté, kteří na nepovolených uličních shromážděních vystupovali v diskusích se svými názory, byli umlčováni hrubým způsobem a nejednou i brutálním násilím. Mnozí se signatářů dopisu z pražského závodu Praga byli hanebným způsobem pronásledováni, včetně propouštění z práce, nadále pokračuje v tisku - i když nepřímou - skandalizování vedoucích funkcionářů jinými, rafinovanějšími způsoby. Tato organizovaná rozvratná činnost vyvrcholila v posledních dnech dokonce otevřeným útokem na budovu sekretariátu ÚV KSČ v Praze. Extrémní síly tedy nevzaly na vědomí výzvy strany, ale ještě více stupňují svoji podvratnou činnost ve snaze vyvolat v naší zemi stůj co stůj konflikt. Vznikla tak situace, kdy se veřejně soustavně porušují závazky, které vyplývají z bratislavské deklarace šesti bratrských komunistických a dělnických stran, pod níž jsou i podpisy představitelů naší strany.

V sázce je dnes, soudružky a soudruzi, spoluobčané a spoluobčanky, vše, co náš pracující lid za posledních dvacet let vytvořil, v sázce jsou všechny vymoženosti socialismu, je ohrožena nejen naše cesta socialistické demokracie, kterou jsme v lednu nastoupili, ale i samotná podstata socialismu, naše republika.

Vědomi si nejvyšší odpovědnosti vůči našemu lidu, pocitu opravdového vlastenectví, mezinárodní socialistické solidarity, vědomi si svých internacionálních závazků, vzali jsme na sebe iniciativu k semknutí všech vlasteneckých sil ve jménu socialistické budoucnosti naší vlasti. Nebezpečí bratrovražedného boje, který připravovala reakce a který by byl tragickým opakovaním novodobých Lipan, postavilo nás před nezbytnost přijetí historického rozhodnutí, abychom se obrátili o pomoc k Sovětskému svazu a k dalším bratrským socialistickým zemím. Naši spojenci nám poskytli tuto pomoc obdobně jako v roce 1945, kdy šlo o naše bytí či nebytí.

Vyzýváme všechno obyvatelstvo, aby poskytlo veškerou podporu vojenským jednotkám našich spojenců. Po zlikvidování nebezpečí reakčního převratu opustí spojenecká vojska území Československa. Všichni cizinci, kteří se v této době nacházejí na území ČSSR, mohou nadále využívat našeho pohostinství, jejich bezpečnost a nedotknutelnost - budou-li se řídit našimi zákony - je zaručena.

Vedeni pocitem nejhlubší odpovědnosti vůči našemu lidu, vůči naší dělnické třídě, vůči našim národům, vůči mezinárodní dělnické třídě a světovému komunistickému hnutí, obracíme se v této vážné chvíli k vám, občanům republiky, abyste se semkli okolo realisticky smýšlejícího jádra strany, kterému je drahá věc socialismu, pokroku, nové polednové cesty, jemuž je drahá věc přátelství s lidem Sovětského svazu a ostatních bratrských zemí.

Vyzýváme vás, všechny občany naší vlasti, dělníky, rolníky, příslušníky inteligence, muže, ženy, mládež, zdravé síly Národní fronty, příslušníky armády, bezpečnosti, komunisty i nekomunisty, všechny čestné lidi, pevně důvěřující ve vaši rozvážnost, zralost a politickou vyspělost, abyste konkrétními činy zabránili jakýmkoliv silám, ať vně či uvnitř strany, v kontrarevolučním nástupu. Nedopusťte živelnost, rozvrat, anarchii, zachovejte klid a pořádek!

Odmítáme praktiky předlednové politiky. Nedovolíme jakýkoliv náznak návratu ke zkompromitovaným metodám předchozího období, které se setkaly s drtivým odporem naprosté většiny našeho lidu, které ohrožovaly vedoucí úlohu strany i socialistické vymoženosti našich pracujících, které napomáhaly vytvářet situaci, v níž by skutečně mohlo dojít k mocenskému konfliktu. Naopak chceme ubránit i do důsledků uskutečnit progresivní myšlenky ledna, které nás povedou k vytvoření socialistické, skutečně moderní, obrozené a humánní společnosti, jakou měli na mysli zakladatelé učení marxismu-leninismu i ti, kteří tyto ideje začali po vítězném Říjnu přeměňovat ve skutečnost. Dovedeme do důsledku státoprávní uspořádání naší republiky na federativním základě.

Jsme a budeme důsledně věrni našim progresivním národním tradicím, spjatým s 50. výročí vzniku samostatné republiky, odkazu protifašistického odboje, národním i demokratickým hodnotám Slovenského národního povstání, pražského květnového povstání z roku 1945 i revoluční výzvě z Února 1948 - kupředu, zpátky ni krok! Budeme střežit jako oko v hlavě naše bratrské svazky spojenectví a přátelství se Sovětským svazem a jeho lidem, národy všech zemí světového socialistického společenství a se všemi silami míru, demokracie, pokroku a socialismu - tuto velikou jistotu naší samostatnosti, nezávislosti, národní i státní suverenity, bez níž bychom znovu stáli tváří v tvář hrozbě nového Mnichova i těm, kdož jej v roce 1938 zosnovali. Československo se může rozvíjet jenom jako socialistická země a jako nedílná součást socialistického společenství. Jeho pevnost a síla tvoří předpoklady dalších perspektiv mezinárodního revolučního hnutí. Každé oslabení a narušení socialistického tábora by způsobilo nedozírné škody věci revolučního pokroku a socialismu ve světě.

Obracíme se na vás v plné důvěře, že společným nástupem postavíme hráz hrozícímu nebezpečí, že společným úsilím překonáme současnou těžkou situaci a zabezpečíme pro naši vlast, současné i budoucí pokolení šťastnou přítomnost i budoucnost.

Občané a občanky, vyzýváme vás všechny - od šumavských pohraničních hor až po Čiernou nad Tisou, od Krkonoš až po břehy Dunaje, abyste pochopili velikost a vážnost těchto dnů, kdy nám jde o všechno, s čím spojujeme jméno demokracie a socialismu, abyste si uvědomovali svoji odpovědnost, zachovali jednotu a vzájemnou důvěru, s nimiž musíme vstupovat do příštích dnů. Naší vůdčí zásadou musí být prozíravost, pořádek, pravda, pokrok, perspektiva socialismu, státní suverenity a sjednocená solidarita. Nechť rozkvétá demokratické, socialistické Československo!

Členové ústředního výboru KSČ, vlády a Národního shromáždění, kteří požádali o pomoc vlády a komunistické strany bratrských zemí

Text zveřejnila 21. srpna 1968 sovětská tisková agentura TASS.

Podle některých osobních svědectví mělo být prohlášení zveřejněno v Československu těsně před vstupem okupačních vojsk na území Československa.

Prohlášení doručil 21. srpna v 8 hod. ráno do ČTK její bývalý ústřední ředitel M. Sulek. ČTK však prohlášení nevydala.